ZVESTI
spod Pilska

Občasník obce Oravské Veselé » Ročník XXII. » číslo 2/2019

Prorodinná samospráva chce pomáhať rodinám

Čakať mesiace, niekedy aj roky, na povolenky či prípojky, je pre mladú rodinu neprípustné. Iniciatíva chce okrem iného pomôcť aj s týmito vecami.

Bezmála 30 obcí a miest, prevažne z Oravy, nesie titul prorodinná samospráva. Autori myšlienky podpory rodín veria, že počet sa bude zvyšovať.

Nestačí len hovoriť

Začiatkom tohto roku prišli starostovia Oravského Veselého a Oravskej Polhory s nápadom vytvoriť zoskupenie na podporu a pomoc rodinám. „Dnes je veľmi moderné povedať, že je niekto za tradičnú rodinu, že ju podporuje," hovorí oravskopolhorský starosta Michal Strnál. „Nestačí však o tom len hovoriť, treba v prospech našich rodín aj niečo podniknúť."

Oravskoveselovského starostu Albína Maslaňáka hnevá, že ak sa hovorí o počte detí, spomínajú politici Oravu, ak je reč o rodine a rodinnom zázemí, tiež sa spája s Oravou, keď však štát rozdeľuje peniaze na detské ihriská či infraštruktúru, vtedy je sever Slovenska celkom mimo. „Máme mnoho cieľov a zámerov. Veríme, že keď nás je dnes 30, čoskoro nás môže byť aj 300. A hlas toľkých zástupcov samospráv už budú musieť počúvať aj vo vláde."

Nekonečné vybavovačky

Starostovia najlepšie vedia, čo rodiny v dedinách či mestách potrebujú, aby sa im kvalitne a dobre žilo, aby mali vytvorené podmienky na výchovu detí, ktorých sa už rodí čoraz menej aj na Orave. „Je alarmujúce, že vlani sme mali prvýkrát viac seniorov ako detí do 15 rokov," upozorňuje Michal Strnál. „Pribúdanie seniorov a ubúdanie detí nám môže v budúcnosti spôsobiť obrovské problémy. Aj prostredníctvom našej iniciatívy chceme rodinám pomôcť a vytvoriť im lepšie podmienky na výchovu detí. Ak by sa vďaka našim snahám podarilo docieliť, že sa začne rodiť viac detí, bolo by to to najlepšie, čo sa snažíme dosiahnuť."

Albín Maslaňák je v samospráve roky. Čoraz viac vidí problémy, s ktorými sa musia mladí potĺkať, keď kupujú pozemok, alebo chcú začať stavať. „Na povolenky čakajú mesiace, na prípojky roky, všetko trvá neskutočne dlho, čo mnohých odrádza," hovorí. „Točia sa v bludnom kruhu a nevedia, čo ďalej. Iniciatívou chceme docieliť, aby ľudia pri príchode na úrady našli potrebnú pomoc, aby promptne vybavili, čo potrebujú a nemuseli čakať roky. Lebo to je pre mladú rodinu nemysliteľné."

Pokračovanie na s. 2

Na úvodnej konferencii zakladateľov zoskupenia prorodinnej samosprávy vystúpil DFS Pilsko.

Prorodinná samospráva chce pomáhať rodinám

Pokračovanie zo s. 1

Chýbajú pracovné miesta

Aktivitu hornooravských samospráv podporuje aj spišský biskup Štefan Sečka. Podľa jeho slov treba podporovať všetko, čo má za cieľ pomôcť rodinám. „Orava je známa tým, že sa tu rodí veľa detí, čo je veľmi dobre," povedal. „Na druhej strane je však na samospráve, aby vyvinula tlak na zákonodarné orgány s cieľom zabezpečiť ľuďom na Orave dostatok pracovných príležitostí. Aby otcovia nemuseli odchádzať od svojich detí do Rakúska, Nemecka, Holandska. Dôležité je stabilizovanie situácie v rodine, ktorá sa dá zabezpečiť pracovnými miestami. Verím, že iniciatíva spoločnými silami dosiahne viac ako jednotlivec." Aktuálni členovia iniciatívy dávajú dokopy aktivity a projekty, ktoré môžu pomôcť rodinám. Zakladatelia veria, že bude obcí pribúdať. Čím ich bude viac, tým skôr dokážu vyjednávať nielen na úrovni regiónov, ale aj krajov a napokon i na národnej úrovni. „Pokúsime sa presvedčať ministerstvá alebo vládu, aby vytvárali nástroje, dúfam, že aj finančné mechanizmy, na realizáciu aktivít v prospech rodín," dodal Michal Strnál.

Spoločné memorandum

Od začiatku roka malo 26 oravských samospráv v obecných a mestských zastupiteľstvách bod programu na zapojenie sa do iniciatívy prorodinnej samosprávy. Podporili ho zatiaľ všetky. V skupine je 19 obcí Námestovského okresu, vrátane metropoly, šesť samospráv z Tvrdošínska, aj s mestom Trstená, z dolnej Oravy sa zapojila zatiaľ len Malatiná. K Oravcom sa už pridali dve obce z východného Slovenska. Všetci pristúpili na memorandum, ktorého hlavnou myšlienkou je rodina ako základná jednotka spoločnosti. Súčasne vyjadrili záujem stať sa prorodinnou samosprávou, ktorá bude v rámci svojich možností podporovať rodiny na svojom území, vytvárať pre ne čo najlepšie podmienky na fungovanie a existovanie, bude prihliadať na to, aký vplyv budú mať jej rozhodnutia na rodiny. Zaviazali sa tiež, že každoročne urobia kultúrne podujatie za účelom oslavy rodiny, ktoré sa bude volať Deň rodiny.

Naďa Kališová

Meteorologická stanica oslávi výročie svojho vzniku

V roku 1989 bola v obci zriadená meteorologická klimatologická stanica základného typu. Zriadil ju Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ) Bratislava, pobočka Banská Bystrica. Na stanici sa pozorujú základné meteorologické prvky podľa dohodnutých medzinárodných a vnútroštátnych postupov.

Trikrát denne sa merajú a zaznamenávajú tieto meteorologické údaje:

- suchá i vlhká teplota vzduchu (psychrometer)
- extrémne teploty: maximálna a minimálna teplota vzduchu v 2 metroch nad zemou, prízemná minimálna teplota 5 cm nad zemou
- vlhkosť vzduchu
- smer a rýchlosť vetra
- typ zrážok, denný úhrn zrážok v mm a trvanie zrážok
- výška a vodná hodnota snehovej pokrývky
- intenzita slnečného svitu
- oblačnosť a atmosférické javy - dážď, mrholenie, sneženie, trvanie hmly
- stav pôdy
- búrkové javy

Na stanici sa nachádzajú i ďalšie prístroje: termograf, hygrograf, ombrograf a mikrobarograf i automatická meteorologická stanica. Z nej sú odosielané údaje každých päť minút prostredníctvom internetu do databázy SHMÚ Bratislava. O výsledkoch merania sa obyvatelia môžu dozvedieť prostredníctvom rádia Regina a webovej stránky SHMÚ.

V lete tohto roku si pripomenieme tridsať rokov od zriadenia meteorologickej stanice v Oravskom Veselom.

Na záver niekoľko rekordov za uplynulé roky:

Január 2012 - za mesiac napadlo 187 cm snehu

Február 2012 - v prvej desiatke do 13. 2. sa teploty pohybovali od -21,6°C do – 28,9 °C

2. polovica januára 2012, február a prvá tretina marca bola výška snehovej pokrývky od 40 cm do 100 cm

Júl 2012 – za mesiac bolo 15 tropických dní (deň, počas ktorého maximálna teplota vzduchu dosiahne 30 °C a viac)

August 2012 - 15 tropických dní

Júl 2015 - 22. 7. 2015 maximálna teplota vzduchu 33,6 °C

Jún 2016 - 24. 6. 2016 maximálna teplota vzduchu 31,6 °C

Január 2017 - 8. 1. 2017 - bola nameraná minimálna teplota vzduchu v búdke -29,5 °C a pri zemi -31°C

Júl 2017 – 31. 7. 2017 maximálna teplota vzduchu 31,0 °C

August 2017 - 11. 8. 2017 maximálna teplota vzduchu 33,0 °C

Marec 2018 - 1. 3. 2018 bola nameraná minimálna teplota vzduchu v búdke -24,1 °C a pri zemi -24,3°C

August 2018 - 9. 8. 2018 maximálna teplota vzduchu 30,2°C

Január 2019 – za mesiac napadlo 225 cm nového snehu a 16. 1. 2019 maximálna výška snehovej pokrývky bola 110 cm

23. 1. 2019 bola nameraná minimálna teplota vzduchu v búdke -22,3°C a pri zemi -23,4°C.

Naše deti vyhrali v televíznej šou

Žiaci 6.A a 6.B zo Základnej školy Oravské Veselé si našli čas a prvého apríla sa zúčastnili zábavno-súťažnej relácie DAJ SI ČAS. Žiaci vyhrali a získali okrem nezabudnuteľných zážitkov finančnú hotovosť dvesto eur, ktorú použijú na koncoročný výlet.

Reláciou ich sprevádzali Mimo Ambróz a Monika Zázrivcová. Náš súťažný tím s modrými tričkami tvorili Simona Labjaková, Jakub Stopjak, Matúš Jagelka a Tatiana Kocúrová. Kapitánom tímu bol Jakub. Súperom pre nás boli žiaci šiesteho ročníka zo Základnej školy z Bardejova.

V piatich súťažných kolách musel náš tím dokázať svoju fyzickú zdatnosť a vedomosti na tému Rok 1966. Nebolo to jednoduché, ale aj vďaka podpore spolužiakov v hľadisku sme to zvládli.

Žiaci sa mohli na vlastnej koži presvedčiť, že natáčanie 20-minútovej relácie môže trvať až štyri hodiny.

Bonifác prišiel na bielom koni

Aj keď sú Oravskoveselčania zvyknutí na záľahy snehu aj v obdobiach, kedy v nižšie položených obciach nie je po snehu ani stopy, biela prikrývka, ktorá pokryla chotár 14. mája, všetkých prekvapila.

Do rána stihlo napadnúť asi desať centimetrov snehu. „Keď som odchádzal do práce, musel som odpratať sneh z auta, toľko ho bolo," povedal starosta Albín Maslaňák. A nebol sám.

Pani zima sa našťastie dlho nezdržala, do konca týždňa sa na celú Oravu opäť vrátila jar.

Deň narcisov

Dňa 11. apríla sa uskutočnila celoslovenská finančná zbierka Ligy proti rakovine. Aj naša škola a celá obec Oravské Veselé vyjadrila podporu onkologickým pacientom a ich rodinám. V nepriaznivom počasí sa medzi spoluobčanov vybrali dievčatá z 9. ročníka.

Celková suma, ktorá sa vyzbierala a bola odoslaná na konto Ligy proti rakovine, bola 1273,46 eur. Všetkým ďakujeme a želáme veľa zdravia.

Nový oddychový kútik pre žiakov

Na chodbách školy pribudli nové oddychové kútiky. Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomohli pri realizácii.

V apríli sme slávnostne dali do užívania paletové sedenie pre žiakov. Nový oddychový kútik sa nám podarilo zrealizovať s pomocou sponzorov zo strany rodičov. Naše poďakovanie patrí p. Sumegovi, ktorý zabezpečil drevené palety, p. Resutíkovi za vyhotovenie nábytku z paliet, p. Pekarčíkovi, ktorý zabezpečil v súčinnosti s firmou Materasso čalúnenie sedacej časti. Naši páni školníci sedenie z paliet vybrúsili a natreli. Ďakujeme pani učiteľke Resutíkovej za nápad a koordinovanie prác.

Na chodbách školy nám pribudla aj jarná výzdoba. Ďakujeme inkluzívnemu tímu za skrášlenie prostredia. Vchod školy nám vyzdobili žiaci 8. ročníka na hodine technickej výchovy s pani učiteľkou Maslaňákovou. Všetkým, ktorí nám pomáhajú skrášliť prostredie školy, ĎAKUJEME.

Oravské Veselé sa opäť zomkne pre dobrú vec

Minulý rok 15. júla sa konal 2. ročník Detskéj športiády. Hlavnou myšlienkou tejto akcie bolo podporiť Svetielko nádeje. S myšlienkou na zorganizovanie celej akcie prišla Lucia Sirotiarová, ktorá z obce pochádza a už štyri roky veľmi úzko spolupracuje so Svetielkom nádeje ako dobrovoľníčka na detskej onkológii v DFNsP v Banskej Bystrici. Tam sa stretáva s detskými pacientmi a ich rodičmi a veľmi citlivo vníma, ako rodiny zasiahne vážne ochorenie dieťaťa. Práve to ju motivovalo k zorganizovaniu akcie, kde by deti aj so svojimi rodičmi vyjadrili spolupatričnosť s tými, ktorým Svetielko nádeje pomáha. Zapojila do toho celú svoju rodinu, kamarátov a hlavne ľudí, ktorí chcú pomáhať.

Myšlienku podporil starosta Albín Maslaňák a pán farár Milan Prídavok, aj vďaka nim sa podujatie dostalo do povedomia všetkých spoluobčanov.

Detská športiáda prilákala na ihrisko desiatky detí a ich rodičov. Pripravené boli pre nich stanoviština, kde si vyskúšali svoje zručnosti a silu. Súťažili nielen deti, aj mamičky a oteckovia si vyskúšali svoju obratnosť. Na ihrisku nechýbalo bohaté občerstvenie, vynikajúce palacinky a mnohé ďalšie dobroty.

Obyvatelia dokázali, že sa vedia zomknúť a pomôcť dobrej veci. Po celé popoludnie sa zaujímali o činnosť Svetielka nádeje, my sme im rozdávali propagačné materiály a informovali ich, ako nám môžu pomáhať. Mnohí boli prekvapení, aká obsiahla je naša činnosť, a aké projekty sa realizujú pre choré deti a ich rodiny.

Počas podujatia sa vďaka dobrovoľným príspevkom podarilo vyzbierať 1066 eur na pomoc detským onkologickým pacientom v Banskej Bystrici.

Tak príď aj tento rok v nedeľu 23. júna podporiť dobrú akciu a zabaviť sa s nami.

Zober dedka, babku, mamku či ocka a zažiješ pekný deň s nami. Je pripravený perfektný program, kde si každý príde na svoje.

Súpisné čísla patria na domy

Tabuľku so súpisným číslom domu si preberal každý vlastník stavby od obce. O jej pripevnenie na budovu a údržbu sa stará majiteľ stavby na vlastné náklady. Vlastník domu je povinný mať viditeľné číslo z akéhokoľvek materiálu umiestnené na dome, ktorého je vlastníkom, tak, aby bolo čitateľné z prístupovej cesty. Z vlastnej skúsenosti vieme, že veľa domov to nedodržiava, že v zmysle zákona nie sú budovy označené prideleným súpisným číslom, s čím majú hlavne problém doručovatelia. Táto nedbalosť sa môže vypomstiť aj samotným vlastníkom tým, že súpisné čísla so svojou polohou sú zaevidované v centrálnom registri stavieb a uvedenými informáciami sa riadia všetky záchranné zložky, aby sa mohli dostať na určené miesto v čo najkratšom čase, lebo v kritických situáciách je každá sekunda nenahraditeľná.

Domová listová schránka

Aj keď žijeme v dobe elektronickej komunikácie, predsa sa nevyhneme aj komunikácii v listinnej forme. Jedná sa o listy doručované Slovenskou poštou, ale aj rôzne dôležité informácie od obce, napríklad oznámenia o voľbách. Podmienkou úspešného doručenia je, aby každý rodinný dom mal funkčnú listovú schránku, jej dostatočné označenie, a aby splnila požiadavku ľahkej dostupnosti. Schránku umiestnite pri rodinnom dome na hranici pozemku s voľným prístupom z verejnej komunikácie.

Apelujeme aj na chovateľov psov, aby si svojich štvornohých pomocníkov zabezpečili tak, aby neohrozovali doručovateľov, ktorí vykonávajú službu pre nás všetkých.

Predstavujeme úspešných rodákov

MUDr. Tomáš Šimurda, PhD., Národné centrum hemostázy a trombózy, Klinika hematológie a transfuziológie Jesseniova lekárska fakulta UK a Univerzitná nemocnica Martin.

Už od útleho detstva som sa chcel stať lekárom, aby som mohol pomáhať ľuďom. Tento detský sen som si splnil po úspešnom absolvovaní Jesseniovej lekárskej fakulty UK v roku 2014. Vždy ma fascinovala krv, možno aj preto, že od narodenia trpím vrodeným krvácavým ochorením. Po rokoch pravidelných návštev z dôvodu substitučnej liečby sa stalo Národné centrum hemostázy a trombózy, ktoré je súčasťou Kliniky hematológie a transfuziológie, mojím druhým domovom. V poslednom 6. ročníku som navštívil vtedajšieho prednostu kliniky Petra Kubisza, ktorý je celosvetovo uznávaným odborníkom v oblasti porúch hemostázy a trombózy, a zaujímal sa o možnosti doktorandské štúdium na Klinike hematológie a transfuziológie. Samozrejme ho potešilo, že mám nesmierny záujem pracovať na klinike a venovať sa vzácnym vrodeným poruchám hemostázy. Mojím cieľom bolo ísť až na molekulovú úroveň a identifikovať jednoznačnú príčinu týchto ochorení. V minulom roku som úspešne obhájil dizertačnú prácu na tému: Komplexná diagnostika a manažment liečby vrodených porúch fibrinogénu. Popri liečebno-preventívnej starostlivosti sa venujem výskumu v oblasti vzácnych porúch hemostázy. Za posledné

štyri roky som spolu s kolegami komplexne diagnostikoval viac ako 60 pacientov so vzácnymi vrodenými poruchami fibrinogénu, u ktorých sme do štandardnej diagnostiky doplnili aj špeciálne globálne testy hemostázy (test generácie trombínu, rotačná tromboelastometria), ktoré sú dôležité z pohľadu správneho manažmentu liečby. Postupne sme začali zavádzať aj genetickú analýzu, keďže poznanie molekulového mechanizmu nám dáva do budúcna nevyhnutný predpoklad pre rozvoj génovej terapie. Na pracovisku sa nám podarilo identifikovať doposiaľ nepopísanú mutáciu v géne, ktorý kóduje molekulu fibrinogénu u jediného pacienta na Slovensku. Trpí závažným krvácavým ochorením - vrodenou afibrinogenémiou. Keďže táto mutácia bola objavená na pôde našej fakulty v malom meste na severe Slovenska dostala pomenovanie Fibrinogen Martin. Ako som v úvode poznamenal, aj ja trpím závažným vrodeným krvácavým ochorením. Práve pacient, u ktorého bola identifikovaná nová mutácia, som bol v skutočnosti JA. Prednedávnom sme identifikovali ďalšiu novú mutáciu v rodine pacienta s ťažkou hypofibrinogenémiou, u ktorého sa namiesto krvácania objavujú spontánne trombotické komplikácie. Mutácia bola pomenovaná Fibrinogen Martin II. Tieto nové mutácie a molekulové mechanizmy boli publikované v zahraničných renomovaných vedeckých časopisoch. Aktuálne pokračujeme na objasňovaní ďalších nových mutácií u pacientov s vrodenými poruchami fibrinogénu. V rámci výskumnej práce som spoločne s tímom lekárov a molekulových biológov publikoval aj viacero ďalších odborných a vedeckých článkov do domácich, ale hlavne zahraničných vedeckých časopisov, ktoré boli zamerané na hematologicky perioperačný manažment pacientov so vzácnou poruchou hemostázy počas chirurgických zákrokov a úspešnosť sekundárnej profylaxie u pacientov s vrodenými krvácavými poruchami hemostázy. Výsledky mojej vedecko-výskumnej činnosti mi umožnili vystúpiť na viacerých odborných i vedeckých medzinárodných podujatiach, kde som získal niekoľko ocenení. Jedným z nich bolo ocenenie Young investigator award na 18th International Meeting of the Danubian League against Thrombosis and Haemorrhagic Disorders v roku 2015. Stal som sa členom viacerých medzinárodných odborných organizácií. V súčasnosti aktívne spolupracujem na vedeckých projektoch a medzinárodnej štúdii Quality of Life and Patients with Congenital Afibrinogenaemia s prestížnym švajčiarskym pracoviskom Division of Angiology and Haemostasis, University Hospitals of Geneva, ktoré je vysokošpecializovaným medzinárodne uznávaným centrom. Zaoberá sa diagnostikou a liečbou vrodených porúch fibrinogénu. Ďalej aktívne spolupracujem s talianskym pracoviskom Department of Biomedical Sciences - Humanitas University, Milano a Ústavom hematológie a krvnej transfúzie v Prahe, s ktorými spoločne realizujeme špeciálne funkčné analýzy koagulačného faktora fibrinogénu u pacientov s vrodenými poruchami fibrinogénu. Vďaka týmto výsledkom budeme môcť verifikovať dopad mutácie na funkciu tohto proteínu. Pred pár mesiacmi ma oslovili k spolupráci lekári z pakistanského pracoviska National Institute Of Blood Disease and Bone Marrow Transplantation Karachi. Spoločne budeme u pacientov s rovnakou raritnou diagnózou, ktorú mám aj ja, realizovať genetické analýzy.

Bádať a spoznávať nepoznané v hematológii ma veľmi baví a napĺňa, preto budem naďalej pokračovať v zlepšovaní diagnostiky a manažmentu liečby u pacientov s vrodenými krvácavými poruchami.

Misie vo farnosti...

... to je čas, keď môžeš urobiť niečo pre svoj vzťah k Bohu, pre svoju večnosť. A práve tento čas mala naša farnosť v dňoch 9. - 17. marca. Misie sa konali pod záštitou dvoch pátrov redemptoristov – Michala Zamkovského a Martina Zanovita.

Milostiplný čas sa začal v sobotu 9. marca omšou, kedy bola predstavená myšlienka misií a zároveň bol vzývaný Duch Svätý ako pomoc pri vnímaní všetkých myšlienok a milostí.

Každý deň sa konali omše s misijnými kázňami. Témy boli rôzne, napríklad Hriech, Obrátenie, Spoveď, Cirkev, Láska, Modlitba. Svoje miesto si našli všetky vekové kategórie, od detí až po dôchodcov.

Každý si mohol nájsť to svoje. Program bol veľmi bohatý. Okrem omší sa veriaci mohli zúčastniť katechéz pre ženy, mužov a pre mládež. Manželia si mohli obnoviť manželské sľuby a tak trošku si pripomenúť deň, kedy si sľúbili vernosť a lásku v dobrom i v zlom. Kto mal chvíľu nazvyš, ten mohol prísť pouvažovať o svojom živote pred sviatosťou oltárnou, ktorá bola vyložená vo štvrtok pred večernou omšou. V sobotu sa konala Novéna k Matke ustavičnej pomoci, patrónke redemptoristov.

Misie sa skončili sv. omšou 17. marca, kedy bol posvätený nový misijný kríž nachádzajúci sa vedľa kostola.

Vďaka veľkej pestrosti programu si každý mohol nájsť to, čo mu bolo blízke. V rámci prípravy na

misie v predmisijnej kázni odznelo: „Kto celkom nechce využiť čas misií, ten si výhovorky nájde. Ale to už je jeho vec. Naopak, ten, kto naozaj chce, nájde si čas na všetko - na prácu, na štúdium, ale aj pre Boha. Kto nechce, ten nemá čas celý život."

Pevne veríme, že tento požehnaný čas prinesie úrodu a naša farnosť bude rozkvitať ešte viac.

Mária Gočalová

Jednota dôchodcov - sme tu už sedem rokov

Odchod do dôchodku je pre každého človeka významná zmena v živote. Nie každý sa s touto zmenou dokáže rovnako vyrovnať. Pre jedného je to posledná etapa života a čakanie na smrť, iný sa cíti izolovaný od života a iný si nájde nejakú záľubu, ktorej sa venuje. Aby sme vytvorili priestor na realizáciu sa v dôchodkovom veku, v roku 2012 sme založili klub dôchodcov. Klub bol založený pri obecnom úrade a v roku 2018 bol pretransformovaný na Jednotu dôchodcov Oravské Veselé. Jednota dôchodcov je celoslovenská organizácia, ktorá poskytuje väčší priestor a podmienky na aktivity seniorov.

Zameranie činnosti jednoty dôchodcov:

• Sociálna oblasť. Je to organizovanie rôznych podujatí, zájazdov a podobne. Jednota Oravské Veselé pravidelne organizuje Katarínske a fašiangové posedenie pri harmonike a speve. Na podujatiach sa stretávame väčšinou tí istí seniori. Privítali by sme aj väčšiu účasť, veď to robíme pre ľudí. Ďalej dvakrát do roka je organizovaná návšteva kúpalísk (Oravice, Chocholná). Tiež nie vždy je plný autobus. V minulom roku sme boli na týždennom pobyte v kúpeľoch Turčianske Teplice. Niektoré kúpele pre členov jednoty dôchodcov poskytujú zľavy. Tento rok pôjdeme do Vyšných Ružbách. Ústredné orgány jednoty dôchodcov dohodli zľavové kupóny pre členov jednoty dôchodcov vo vybraných predajniach (napr. potraviny Jednoty). Kupóny by mali byť odovzdané členom ešte v tomto roku.

• Záujmová činnosť. V rámci jednoty pôsobí spevácky zbor Veselovskí seniori. Zbor okrem vystúpení v rámci obce (v kostole a na obecných akciách) účinkuje aj mimo obec. Viackrát sa zúčastnil na okresnej prehliadke seniorských zborov v Rabči. Vlani sa zúčastnil krajskej prehliadku v Bytči. Takýmto spôsobom reprezentoval obec Oravské Veselé. Sme otvorení aj iným záujmovým činnostiam.

• Verejnoprospešná činnosť v rámci obce. Sem patria v spolupráci so školou akcie ako Vianoce za starých čias, páračky, čítanie rozprávok pre deti a podobne, brigády pri upratovaní okolo obecného úradu, kostola a fary a starostlivosť o kvetinové záhony pri fare a jaskyni Lurdskej Panny Márie.

Jednota dôchodcov Oravské Veselé združuje 53 členov, riadi ju výbor s predsedníčkou p. Vjatrákovou. Radi privítame nových členov predovšetkým mladších ročníkov, lebo rôčky nám pribúdajú a treba nám aj novú krv, ktorá nás nahradí.

V tomto roku sme boli zaspievať v dome dôchodcov v Novoti, zúčastnili sme sa športových podujatí. Biela stopa Námestovo, kde sme boli úspešní a získali sme dve prvé miesta a jedno druhé. Na volejbalovom turnaji v Zubrohlave sme zbierali len skúsenosti.

VRÁŤME SA K PRÍRODE – KOMPOSTUJME

Kompostovaním si chránime našu Zem a pre naše deti vytvárame spoločne čistejšie, krajšie a zdravšie prostredie, v ktorom žijeme.

V máji a júni budú do každej domácnosti disribuované plastové kompostéry s objemom 1050 litrov, ktoré naša obec získala realizáciou projektu Predchádzanie vzniku odpadu kompostovaním, kód projektu: 310011L095, Operačný program Kvalita životného prostredia. Celkové náklady na projekt sú 89 160 eur, z toho výška nenávratného finančného príspevku je 84 702 eur. Keďže každá domácnosť bude mať kompostér, prinášame návod, ako správne kompostovať.

Čo je kompostovanie?

Kompostovanie je prírodnýa riadený = kontrolovaný proces za prístupu vzduchu. Kompostovaním premieňame bioodpad (napr. tráva, lístie, podrvené konáre, zvyšky z ovocia a zeleniny) na kvalitné hnojivo = kompost pre našu záhradku. Proces kompostovania prebieha pomocou živých pôdnych organizmov (napr. dážďovky, mravce) a mikroorganizmov, ktoré spoločne premieňajú bioodpady na plnohodnotné hnojivo = kompost. Proces kompostovania nezapácha.

Tipy pri kompostovaní

Pri zakladaní prvého kompostu je užitočné spraviť si základku z dreva na spodok kompostéra. Vznikne vzduchová vrstva – organizmy sa lepšie a rýchlejšie dostanú k svojej potrave. Prekopávanie môžeme robiť palicou alebo si zabezpečiť prekopávač kompostu. V zime kompost nepremiešavame. Na začiatku kompostovania môžeme použiť urýchľovač kompostu – urýchli sa.

Ak chceme, aby kompostovací proces prebiehal správne a vytvoril sa nám kvalitný kompost, je potrebné zachovať štyri piliere kompostovania:

Pokračovanie na s. 8

Prečo kompostovať?

- Bioodpad tvorí až 40 % odpadu, ktorý nám vzniká v domácnosti. Kompostovaním znížime množstvo odpadu, ktorý by inak skončil na skládke.
- Domácim kompostovaním získavame kvalitné a ekologické hnojivo = kompost, čím neznečisťujeme pôdu chemickými hnojivami.
- Kompostovanie je ekologické – vraciame do prírody, čo sme si z nej zobrali, nezaťažujeme životné prostredie, hnojíme ekologicky a chránime svoje zdravie.
- Kompostovanie je legálne – kompostovaním predchádzame vzniku čiernych skládok a eliminujeme vypaľovanie trávy a konárov, pretože tento odpad skompostujeme.

Čo kompostujeme?

- Biologický odpad z domácnosti rastlinného pôvodu – šupky z ovocia a zeleniny, napr. ohryzok z jablka, banánová šupka, orechové škrupinky, šupky z cesnaku a cibule, ale aj šupky z citrusovýh plodov
- Zvyšky zo spracovania ovocia a zeleniny (napr. pri výrobe domácej šťavy, džemu).
- Tráva, lístie (aj orechové), seno, slama, burina
- Pozberové zvyšky z pestovania – aj rajčiny alebo zemiaky
- Káva, čajové vrecúško aj s papierikom, podrvené škrupiny z vajec
- Piliny, hobliny, drevná štiepka – nie chemicky upravované
- Konáre a zvyšky zo strihania stromov a kríkov
- Papierové kuchynské utierky v menšom množstve
- Trus bylinožravých zvierat

Čo nekompostujeme?

- veľké kusy bioodpadov
- odpad živočíšneho pôvodu a kosti (mäsové, mliečne výrobky, ryby)
- zvyšky varených jedál, koláče, pečivo
- šupky citrusových plodov (max 20 % celkového objemu)
- plasty, konzervy, kartóny, textil a sklo, ktoré treba vhodiť do správneho kontajnera
- chemikálie, lieky, farby, oleje, batérie - vyžadujú si špeciálnu likvidáciu
- prach, smeti z vysávača
- výkaly mäsožravých domácich zvierat (kompost z nich je vhodné použiť len na okrasné rastliny)
- noviny a letáky (obsahujú ťažké kovy)
- popol z dreveného uhlia

Umiestnenie kompostéra

- Kompostér musí mať zabezpečený kontakt so zemou.
- Umiestniť kompostér v záhrade tak, aby donášková vzdialenosť nebola príliš veľká.
- Aby bol prístupný aj za daždivého počasia.
- Aby neprekážal susedom.
- Aby bol okolo neho dostatočný priestor na manipuláciu.
- Aby nebol vystavený priamemu slnku – ideálny je polotieň.

VRÁŤME SA K PRÍRODE – KOMPOSTUJME

Pokračovanie zo s. 7

1. **Správna veľkosť materiálu:** ťažko rozložiteľné materiály ako napr. drevo, stonky, tvrdšie časti zeleniny je potrebné zmenšiť min. aspoň na veľkosť dlane. Čím menšie časti do kompostéra hodíme, tým proces kompostovania urýchlime. Mäkké a šťavnaté materiály nemusíme zmenšovať.
2. **Správna vlhkosť:** nedostatok vlhkosti spôsobuje, že proces kompostovania spomaľuje, resp. zastavuje a kompost vysychá. Naopak, ak je vlhkosť nadmerná, nastane nežiadúci hnilobný proces, ktorý sa prejaví zápachom. Je dobré mať na kompostéri vrchnák. V prípade, že je daždivý rok, tak nám do kompostéra neprší, a naopak, keď je horúce a suché leto, nedochádza k veľkému vysúšaniu. Správnu vlhkosť si kontrolujeme pri dokladaní čerstvého materiálu. Ak je obsah kompostéra veľmi suchý, dolejeme vodu. Ak je obsah kompostéra príliš mokrý, doložíme suchší materiál (napr. piliny).
3. **Dostatočný prístup vzduchu:** kompostovanie je proces aeróbny, to znamená za prístupu kyslíka. Bez kyslíka proces kompostovania neprebieha, ale dochádza k hnitiu a zápachu. Je dôležité, aby mal kompostér čo najviac vetracích otvorov.
4. **Miešanie materiálov:** bioodpad, ktorý hodíme do kompostéra, je potrebné vždy premiešať. Je dôležité miešať zelené (napr. tráva) s hnedým (napr. štiepka). Optimálne je dvakrát ročne (jar, jeseň) celý obsah kompostéra prekopať. Ideálne je mať odnímateľné steny, ktoré nám prekopanie urýchlia, čím získame kvalitnejší kompost.

Kedy je kompost hotový?

Vyzretý kompost má hnedú až tmavohnedú farbu, je drobnohrudkovitej štruktúry, nezapácha, ale vonia ako lesná pôda. Čerstvý kompost je možné získať za 2 až 6 mesiacov, zrelý kompost za 6 až 12 mesiacov. Napomôcť nám môže klíčiaci test. Použiť môžeme napr. semiačko žeruchy. Dáme si do misky trochu nášho kompostu, ak vzklíči väčšina semiačok, tak kompost je hotový. Ak nie, proces kompostovania musí ešte pokračovať. Kompost ešte nie je zrelý.

Význam kompostu

1. Používaním kompostu pôdu obohacujeme o organické látky a humus.
2. Zlepšujeme mechanicko-fyzikálne vlastnosti pôdy, najmä pórovitosť v vlhkosť pôdy.
3. Zlepšujeme fyzikálno – chemické vlastnosti pôdy.
4. Humus, ktorý je v komposte, zvyšuje odolnosť pôdy proti okysleniu.
5. Zlepšuje biologické vlastnosti pôdy – zvyšujeme množstvo pôdnych mikroorganizmov.
6. Kompostom zabezpečíme rastlinám dostatok živín počas celého vegetačného obdobia.
7. Zvyšujeme výnosy pestovaných plodín a zlepšujeme ich kvalitu.
8. Používaním kompostu pri pestovaní ovocia a zeleniny znižujeme riziko výskytu chorôb a škodcov.
9. Použitím kompostu pri výsadbe zabezpečíme úspešnejšie zakorenenie nielen priesadám, ale aj stromom a krom.

Európska únia
Kohézny fond

OPERAČNÝ PROGRAM
KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Milo Urban - Beta, kde si?

Prvá májová nedeľa bola sychravá a studená, skrátka počasie „pod psa“. Hrial nás len pocit, že v kinosále bude divadlo a poznajúc kvalitu ochotníkov zo Zákamenného, na predstavenie sme sa tešili.

Aj tento rok Ochotnícke divadlo Jána Vojtaššáka siahlo po hre oravského rodáka Mila Urbana. Tentokrát s názvom Beta, kde si? Už samotný pohľad na scénu pred predstavením dával tušiť, že predstavenie bude zaujímavé. Tušenie nesklamalo. Zákamenskí ochotníci sa diela oravského velikána zhostili bravúrne. Počnúc výkonom hlavných postáv, pokračujúc vedľajšími, cez zaujímavé husľové predely, súbor tvorilo jedno homogénne dramatické teleso, na amatérov veľmi vyspelé.

Aj keď dielo vzniklo pred viac ako polstoročím, zápletka diela je stále aktuálna, čo bolo počuť a vidieť na reakcii divákov.

Aj v dnešnej dobe, panuje závisť, podozrievavosť, šírenie klamstva a poloprávd, čo sa pretavuje do rôznych, často až absurdných konšpirácií, hlavne v dnešnej dobe rôznych internetových médií.

Počin zákamenských ochotníkov nám divadelnou skratkou s patričnou dramatickou nadsázkou tieto stále pretrvávajúce a hlboko zakorenené negatívne vlastnosti pripomenul a možno niekomu z nás oprášil svedomie. Ďakujeme za pekný nedeľný podvečer.

Divadlo Verona

Dňa 28. mája sa predstavili “herci” z Martinského divadla mladých s ich maturitnými predstavením Verona. Dedinská dráma z oravského a kysuckého prostredia, ktorá hovorí o nespravodlivosti osudu a sklamania z lásky sa dotkla nejedného diváka.

V hre ide o tri sestry, ktoré riešia svoje dávne hriechy z minulosti a najmladšiu zo sestier, ktorú chcú vydať - Veronu. Jedna zo sestier - Kristína chce Veronu vydať svojej životnej láske a spočiatku je za to, aby si Verona urobila po svojom. No na druhej strane je tu Zora - najstaršia sestra, ktorá nechce v žiadnom prípade dovoliť Verone, aby sa poddala láske, ktorá aj tak časom vyprchá. Chce, aby si vzala bohatého, slušného a najmä pracovitého muža - Sláva, nakoľko sa týmto vyrieši nielen Veronina budúcnosť, ale aj starý “hriech”, ktorý spôsobil muž jednej zo sestier. Najstaršia sestra nakoniec presvedčí Kristínu, aby si Verona vzala bohatého Sláva. Verona samozrejme nesúhlasí, pretože ľúbi niekoho úplne iného a o Sláva neprejavuje žiaden záujem. Tlak spoločnosti a sestier donúti Veronu k svadbe so Slávom. Je nešťastná, smutná z nešťastnej lásky a deptaná rečami z dediny. Posledný obraz sa odohráva v dome u Verony a Sláva, do ktorého príde aj Veronina skutočná životná láska - Jakub. Slávo mieri na Jakuba zbraňou, vyhráža sa mu a v tom, ako stláča spúšť, sa Verona postaví pred Jakuba a umiera.

“Do Oravského Veselého sme prišli zahrať a zreprízovať naše predstavenie na pozvanie našej spolužiačky, ktorá z tejto dediny pochádza. Boli tu veľmi milí a priateľskí ľudia s dobrou energiou. Veľmi dobre vybavený kultúrny dom a taktiež javisko. Aj keď počasie nám neprialo, o to lepšie sa nám hralo a odozva divákov bola fantastická. Ďakujem za tento zážitok a skvelú skúsenosť,” povedala jedna z maturantiek a zároveň herečiek Kristína.

Na záver by som sa chcela poďakovať aj ja, vážení občania, vám, za naozaj skvelú atmosféru, hojný počet divákov a všetkým, ktorí mi pomohli s organizáciou predstavenia v Oravskom Veselom. Srdečná vďaka ešte raz a verím v to, že divadlo a kultúra ako taká v Oravskom Veselom nie je neznáma a márna.

Vanessa Teluchová

Štrngalky 2019

Najšikovnejší speváci z materských škôl okresu Námestovo sa stretli na XVI. ročníku nesúťažnej prehliadky v speve ľudových piesni Štrngalky.

Posledné aprílové dni v materskej škole už tradične patria detskej ľudovej piesni.

Spevácky zdatní škôlkari z celého okresu vo veku od troch do šiestich rokov sa predstavili svojim rovesníkom spevom s hudobným podkladom alebo so sprievodom heligónky, klavíra, gitary či akordeónu. Všetkých 35 účinkujúcich zo 17 škôlok si z prehliadky odnieslo radosť zo stretnutia a motiváciu do ďalších hudobných aktivít.

Našu obec reprezentovali Andrejka Sochuliaková, Adelka Pisarčíková, Eliška Joštiaková a Nikolka Kelušáková.

Prvýkrát sa táto akcia konala v priestoroch kultúrneho domu k veľkej spokojnosti všetkých zúčastnených.

Ďakujeme.

Fašiangy, Turíce...

Fašiangy boli odjakživa symbolom radosti, veselosti a hojnosti. Je to obdobie prechodu od zimy k jari. Fašiangové obdobie symbolizuje úrodu, plodnosť, ale hlavne je to sviatok dobrého jedla. Zvykom je riadne sa najesť pred obdobím pôstu. Tradovalo sa, že ak sa človek dobre nenaje, bude potom hladný až do konca roka.

Aj u nás boli pripravené tradičné jedla ako šišky, chlieb s masťou a cibuľou, kapustnica. Veselo sa spievalo a tancovalo pri živej hudbe.

Vyvrcholením fašiangov bola posledná muzika spojená s pochovaním basy. Pri tomto symbolickom pohrebe organizátori v prestrojení za farára a organistu uskutočnili obrad, pri ktorom bolo veľa plaču, smiechu a zábavy pre všetkých prítomných. Po tejto bujarej akcii nastalo obdobie pôstu až do Veľkonočnej nedele.

Veselovskými rovňami 2019

Zima na Orave ponúka možnosť tráviť voľný čas na mnohých lyžiarskych svahoch a prechádzkami oravskou prírodou. Pre nadšencov bežeckého lyžovania a zimnej turistiky Orava ponúka prechody, ktoré sa stali tradíciou a majú stabilné miesto v turistickom kalendári podujatí. Každý prechod závisí od poveternostných podmienok. Tento rok boli veľmi dobré.

U nás v Oravskom Veselom patrí prvá marcová sobota už osem rokov zimnému lyžiarskemu prechodu Veselovskými Rovňami. Dobre snehové podmienky prilákali tento rok okolo dvesto účastníkov.

Štart bol od chaty Pilsko, okolo kaplnky na Rabčianskej ceste a pokračovalo sa až na Grapu ku krížu. Cieľ bol pri chate Pilsko. Po trase boli dve stanovištia na občerstvenie. Trať bola dobre pripravená pre chodcov aj pre bežkárov v celkovej dĺžke 22 kilometrov.

Organizátori sa snažili, aby už na štarte účastníci turistickej prechádzky cítili dobrú, takmer rodinnú, atmosféru, prešli celú trasu v dobrej nálade a bez úrazu, čo sa aj podarilo.

V cieli pri občerstvení účastníci chválili organizátorov za perfektne pripravenú trať ako aj celkovú organizáciu podujatia. Všetci sa tešia na budúci ročník a stretnutie v roku 2020.

Deň Zeme - žiaci v akcii

V apríli sme si pripomenuli Deň Zeme. Triednické hodiny sme využili na čistenie a úpravu okolia. Najlepšie tímy sa zapojili do súťaže Mother Flower Future. Súťaž bola rozdelená na dve úlohy:

1. úloha – zbieranie odpadu
2. úloha – „upcycling“, žiaci vytvorili model, v ktorom znázornili svoju predstavu, ako by sa dal už raz vyhodený odpad znova využiť.

Vyhodnotenie súťaže bude 1. júna.

Dňa 26. apríla žiaci 9. ročníka v rámci akcie Vyčistime si svoje okolie priložili ruku k dielu a pomohli pri zbieraní odpadu. Akcia bola zorganizovaná v spolupráci so ZŠ s MŠ Oravská Jasenica. Žiaci pod vedením učiteľov vyčistili takmer osemkilometrový úsek medzi obcami a vyzbierali jednu vlečku triedeného odpadu.

Obce Oravská Jasenica a Oravské Veselé sa nachádzajú v údolí prekrásnej hornooravskej prírody a zaslúžia si, aby sme si ich zachovali čisté, útulné a príjemné nielen pre nás, ale aj pre naše ďalšie generácie.

Cestou autom alebo bicyklom sa nedá nevšimnúť si odhodené plechovky, plastové fľaše, krabičky z cigariet či iný odpad popri hlavných cestách. A tak sme spojili sily a deti pod vedením svojich učiteľov vyčistili takmer osemkilometrový úsek medzi obcami. Vyzbierali jednu vlečku triedeného odpadu. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi (2012), keď sa vyzbieralo dvanásť vlečiek odpadu, je odpadu podstatne menej. Svedčí to o tom, že obyvatelia pochopili, ako je dôležité chrániť prírodu a odpad odložiť tam, kam patrí - na zberný dvor či do zberných nádob určených na separáciu odpadu.

Deti čistej Zeme

Naši štvrtáci absolvovali dve hodiny eko-výchovného programu. Žiaci si zábavnou a hravou formou vyskúšali, ako správne triediť odpad, aký osoh má separácia komunálnych odpadov a kompostovanie.

Ako vyzerá naše prostredie, je výsledok nášho životného štýlu a správania sa k Zemi.

V spolupráci s neziskovou organizáciou Deti čistej Zeme n. o. sa snažíme šíriť myšlienku, že všetci spoločne môžeme vytvoriť čistejšie, krajšie a zdravšie životné prostredie, v ktorom žijeme.

V rámci enviro servisu školu navštívila lektorka Alena Vajdová.

Získané zručnosti si deti overili pri praktických a zábavných cvičeniach v rámci separovania jednotlivých odpadov do farebných odpadových košov.

V rámci vzdelávacích aktivít sa učili, ako prispieť k zlepšeniu aktuálneho stavu nášho životného prostredia.

Je dôležité ukázať budúcej generácii správnu cestu v oblasti nakladania s odpadmi a viesť ich ku správnemu environmentálnemu mysleniu.

Zápis žiakov do 1. ročníka

Dňa 12. apríla sa uskutočnil zápis žiakov do 1. ročníka pre školský rok 2019/2020. Zúčastnili sa ho rodičia s deťmi narodenými od 1. 9. 2012 do 31. 8. 2013.Tohtoročný zápis absolvovalo 33 žiakov.

Dvaja žiaci budú mať odloženú školskú dochádzku. Jedna žiačka sa bude vzdelávať v zahraničí a v našej škole podľa individuálneho vzdelávacieho plánu. Tešíme sa na vás, milí prváčikovia.

Spoločenská rubrika

Pri príležitosti vášho životného jubilea vám prajeme veľa krásnych slnečných dní plných šťastia, zdravia, lásky a pohody.

Jubilanti

Najstarší občania
Gočalová Johana
Kormančíková Pavlína
Janotka Serafín
Uričáková Júlia
Gudjaková Margita
Sameliaková Štefánia
Balcerčík Serafín
Grebáčová Štefánia
Kurek Ján
Rejduga Jozef

Životné jubileum

90 rokov
Sameliaková Štefánia
Balcerčík Serafín

85 rokov
Kvasničáková Pavlína
Šurinová Anna
Lietavcová Justína
Šurinová Júlia

75 rokov
Koptová Ľudmila
Francúz Jozef
Chromek Albín
Resutík Jozef
Kormančík Alojz
Čajka Jozef
Gustiňáková Justína
Kšenzuľáková Justína
Stopjak Stanislav
Šimurda Alojz

70 rokov
Joštiak Pavol
Murínová Miloslava
Briššák Cyril
Briššáková Mária
Majdiaková Vincencia
Sirotiarová Ľudmila
Romaňáková Vlasta
Ferneza Jozef
Babindáková Emília
Stopjaková Emília
Chromek Jozef
Chromeková Veronika
Kocúrová Alžbeta

65 rokov
Kozoň Stanislav
Ganobčíková Janka
Matis Jozef
Riegerová Margita
Romaňák Milan
Kocúr Serafín
Stašák Jozef

60 rokov
Maliterný Jozef
Grygláková Daniela
Kozoň Jozef
Kohutiarová Mária

Narodili sa

Adam Dorušiak
Sebastián Pisarčík
Dorota Romaňáková
Matej Kovalíček
Diana Pisarčíková
Richard Omelka
Dávid Romaňák
Richard Kormančík
Filip Durčák
Tobiáš Holubjak
Martin Šubjak
Viktória Romaňáková
Markus Balcirák
Barbora Somsedíková

Do stavu manželského vstúpili tieto páry

Miroslav Slávik
a Erika Pisarčíková
Dominik Ferneza
a Veronika Gočalová
Daniel Jurčák
a Klaudia Koptová
Patrik Francúz
a Miriam Šilláková

Novomanželom srdečne blahoželáme.

Navždy nás opustili

Vajteršic Kornel
Kormančík Štefan
Kvasničák Jaroslav
Jevjaková Adela
Šubjaková Johana
Majkútová Pavlína

Pozostalým rodinám vyslovujeme úprimnú sústrasť.

Zvesti spod Pilska, č. 2/2019, Občasník obce Oravské Veselé, ročník XXII. Vydáva Obecný úrad, č. 374, 029 62 Oravské Veselé
IČO: 00650498, Telefón: 0435596123, e-mail: starosta.maslanak@oravskevesele.sk
Redakčná rada: Ivan Patron, Ing. Albín Maslaňák, Mgr. Milan Prídavok, Mgr. Alena Machyňáková,
Mgr. Renáta Stašáková, Janka Fáberová, Helena Rydzoňová, Foto: Albín Maslaňák
Grafická úprava a tlač: PROFI design, s.r.o., Náklad: 740 ks, Uzávierka čísla: 20. 5. 2019, Vyšlo: 27. 5. 2019, Nepredajné
Registrované MK SR pod evidenčným číslom EV 4935/14, ISSN: 1339-5580